

מסורת הש"ס

(א) [פסחים ט: ט]. (ב) [עילוי
 1: וט"ו, א] [ע"י תוספות
 זכריה נ ד"ה אל ע"ל,
 (ד) [בבב"ב נט, ט] [ב"ר
 נב, א] [פסחים קט, א]
 (ו) [ש"ך עילוי ל: ט] [דף
 כג, ט] [א"ח, א] [ע"י
 תוספות מגילה ט ד"ה אין
 בין תוספות ב"ק סז: ד"ה
 מי קמי תוספות תענית י:
 ד"ה מ"א].

תורה אור השלם

1. ועשייתו בה שבתות לך
 אלהיך משה נבדח ד"ך
 אשר תתן באשר יברכך
 יי אלהיך: דברים טו י
 יושם המלך
 2. אחשורוש מס על הא"י
 וא"י חכם: אח"כ א
 ושמחת בחגך אהא
 ובגד ובחג ועבדך
 ואמתך ודלוי וחר
 ודתימה וקאלמנה אשר
 בשעריך: דברים טו י

מוסף רש"י

משום סקתא. סקתא
 שקוין מילא ששבע עוב
 נסקתא והוה מנה א' ב'
 ג' ד' וכהוה יולא עשיי
 סוקי סקתא עד שיהא
 ניכר ואסור לנבוע צו"ט
 (בבב"ב נח. מכת"י)
 לרבות כל מיני שמחות.
 אל על פשר (בבב"ב יט.) מכנה
 אמרו חכמים ישראל
 יוצאין ידי חובתן כו.
 א"ע דממזיז ועומד הוא
 (פסחים ע.)

רבינו חננאל

אבל חגיגת ארבעה עשר
 אינה מן התורה. ובה"א
 מן המעשר ומקשין אמאי
 והא חגיגת ט"ו ודאי
 היא מן התורה וכל דבר
 שבא מן החובה אינו
 בא אלא מן החלוף.
 ופיק עולא בטופל מעשר
 שרין לחלוף (ל). ובאו חז"ק
 ור' יוחנן לפרש דבריו
 חזיקא אמר טופלין בהמה
 לבהמה פי טופלין בהמה
 של חגיגה עם בהמות
 אחרות של בעות מותר
 שני או של נדרים
 ונדבות ומפורש בחלמוד
 ארץ ישראל שיה טופל
 הוא ממעשר שני אבל
 ביר"ט לא פי חיישין
 משום סקתא מיקרא
 שבבעה שמונה ומעשר
 סוקר העשירי בסקתא
 ואין סוקרין ביר"ט. ואין
 טופלין מעות למעות פי
 אין מוסיפין על מעות
 של חגיגה מעות של
 נדרים שפלו או מעות
 מעשר שני ומכביא בהמה
 שמונה או פר גדול. ור'
 יוחנן אמר טופלין מעות
 למעות ואין טופלין בהמה
 לבהמה. נביא כותיה
 דר' יוחנן מסת מלמד
 שאדם מביא חובתו מן
 החולין ומבין לן שאם רצה
 לערב מעות חיל באשר
 יברכך ה' אלהיך אפילו
 שוורים כלומר מוסיף

(א) נמ' ליתא זה וכן משמע
 ממני רבינו בסמוך דחולין
 להכייל זה המיושלים
 העטלה הוא ממעשר דוק.

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

ח.

עין משפט נר מצוה

מג א מ"י פ"י מהלכות
 קרבן פסח הלכה יג
 ופ"ב מהלכות חגיגה הלכה יג
 :
 מד ב ג ד ה מ"י פ"ב
 מה"ל חגיגה ה"ל ח:
 מה ו ז מ"י ט"ז ט'
 [ופ"ב מה"ל ט"ז ט'
 ה"ל ד']:
 מה ח מ"י פ"ב מה"ל
 חגיגה הלכה יג:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמאי וכו'
 ה"ל לאו קושיא הוא דהתם
 נמי פ"ק ידו הימנית
 ומרבה בר חנה נפקא
 ומשני כדי נקבא והוא הדין
 דמי למימר מן החולין
 עולה הוא ולשני הכי אכל
 הכ"ל אלמנן מפ"ש דס"ד א'
 מדכתובין ואלקינו דהיינו
 (ב) בא"ד ז"ה זהה אלא
 מן החולין כיון שאינה
 נאכלת כדפ"י: (א) ד"ה
 טופלין וכו' משמע ליה
 לחזקה דהוה דבר
 שחובתו ממעשר לא ר'
 יוחנן משמע ליה
 שיהא חולין מעורב עם
 אכל אילנותיו וכל אחד
 בכל לפי ספרו וכו'
 לחזקה דאמר אין טופלין
 מעות למעורב ספרו ניכר
 דכיון וכו' דכ"ל ליה
 לחזקה אדם מולק חובתו
 וכו' ור' יוחנן אמר טופלין
 מעות למעורב דכיון
 דכ"ל ליה (ד) ד"ה משום
 וכו' לזון מקדישין ציוס
 טוב בדתנן דפי' מנאל:
 (ה) בא"ד ולא מקט
 מקדישין דהתם לא ש"ך
 גזירה אלא שינויא קמא
 דקדושה וגומרת ימין
 ה"ס: (ו) ד"ה ויש וכו'
 משמעין מיניה אלא:

רבינו חננאל (המשך)

מעות על מעות חגיגה.
 נביא כותיה דחזקה מסת
 מלמד שאדם מביא מן
 החולין בשי"א ויש ראשון
 מן החולין מיכן ואילך
 מן המעשר ובה"א אכילה
 ראשונה מן החולין מיכן
 ואילך מן המעשר. פי'
 אכילה ראשונה בהמה
 ראשונה שאמה אוכל בחג
 לא תהא אלא מן החולין
 ושאר כל ימות הפסח
 אדם יוצא ב"ח במעשר
 בהמה. אבל ביר"ט לא
 דלמא אתי לעשורי ואי
 אפשר לעשור ביר"ט משום
 סקתא שסוקר על בהמה
 שנובא צבוע ביר"ט.
 ומסת מנא לן דלישאנ
 דחולין הוא ואמרין מסת
 מלשון מס דכתובין וישם
 המלך אחשורוש מס על
 הארץ: מונ"ג ישראל
 יוצאין מ"ח בנדרים ונדבות
 כו. י"ד ושמחת בחגך
 לא תבין מיני שמחות
 לשמחה מיכן אמרו ישראל
 יוצאין מ"ח בנדרים ונדבות
 ובמעשר בהמה. והכתיב
 בחטאת ואשם ובבכור
 ובחזה ובשוק וכו' אף
 במנחות ועבודת חלמוד
 לומר ושמחת בחגך.

אלמא קסבר חגיגת ארבעה עשר לאו דאורייתא. ואין להקשות
 דמניח צ"ל אלו דברים בפסחים (דף ע. ו.) וס"ל לא לזון מן
 הצער לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד כו' אלמא
 סבירא ליה דהוה דאורייתא ועוד אשכחן מנא התם דלזניה נאכלת
 אלא ליום ולילה אחד משמע דאית
 ליה דאורייתא אבל פליג אדכ"ל תנא
 [דאמר שני ימים ולילה] ויש לומר
 דצ"ל כמנא דמנ"י פרק אלו דברים

(ס"ט דף ט:) דתנן אימתי מביאין
 עמו חגיגה בזמן שצ"ח צבועה
 וצמועט בזמן שצ"ח צבועה
 או צמועט אין מביאין אי"כ משמע
 דלאו חובתו דפ"עמיס לא איתא
 דקאמר רב אשי התם צבועה:
אמאי דבר שבחובה הוא. לומר
 הכ"ל אלמנן מפ"ש דס"ד א'
 דהוה מני להקשות עולה היא ולזניה
 נאכלת ואין נותנין דמי מעשר רק
 צדור הנאכל והכי מנינו צסיפרי
 פרשת עשר מעשר ככל אשר תארו
 נפשך יכול צעדים כו' יכול ליקח
 צמה למשתה וכו' הרי אתה דן
 כו' אי מנה להלן עולה ושלימס אף
 כאן תלמוד לומר ואלכלת ושמת
 שמה שיש זה אכילה וישא עולות
 שאינן נאכלות ויש להקשות דאמר
 צ"ק דחולין (דף כה. ט.) צשמעתמ
 דכמשפט אינטרין כמשפט צעולת
 העוף לומר שאינה צ"ח אלא מן
 החולין מפיק ליה דעולה היא ומיהו (א)
 לא קושיא הוא דהתם (ב) נמי פ"ק (א)
 ציוס מציוס לוותו נפקא ומשני כדי
 נצבא והוא הדין דמני למיפרך עולה
 היא ולשני הכי אכל הר"ר אלמנן
 מפרש דכתיב והקריבו דהוה חלוק
 שמע מינה דמוציא מכלל שאר עולות
 ולייתי ממעשר אע"ג דלזניה נאכלת
 ומיהו מינה היא דלמניה (דף ט.)
 דאמר אין צין נדרים ונדבות כו'

שהקשה הר"ר יעקב מאורליי"ש ליתני נמי שהנדרים אינם צ"ח
 אלא מן החולין דהוה ליה חובה ונדבות אף ממעשר (ו) והיה מתוך
 הר"ר אלמנן מפ"ש דס"ד א' ויש ראשון מן החולין מיכן ואילך
 מן המעשר ובה"א אכילה ראשונה מן החולין מיכן ואילך מן המעשר.

החולין שאינה נאכלת כדפ"י:
 (א) דמשמע ליה דהוה דבר שחובתו ממעשר לא וכל אחד ואחד לפי ספרו מיהו י"ש ליתן טעם צבילתא דתרווייהו לחזקה אמר
 אין טופלין מעות ספרו ניכר כיון שאפשר לו לטפל צמתי בהמות הכי עי"ק דסבירא ליה לחזקה התם חולק לחובתו כאלו צמתי בהמות הלכך
 צמעות לא איטפל ור' יוחנן אמר טופלין למעות כיון דכ"ל ליה הוא דכ"ל ליה לר'
 יוחנן אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות וכן מנינו צירושלמי אמר רבי אילא צסם רבי אמי אימפלגון חזקה ורבי יוחנן חזקה אמר אדם
 חולק חובתו לשתי בהמות וכו':

מלמד שאדם מביא חובתו מן החולין. ובשילהי פרק התורה (מנחות דף פב.) מפיקין ליה מקרא אחרינא וגם צפרק דס הטעות (וצמ"ס
 דף ט.) וי"ל דהכא אינטרין דסקתא דעתא אמיינא כיון דכתיב אשר יברכך לטפלה דמעשר אימא כולי נמי ליתיה מן המעשר:
ת"ל אשר יברכך. מיהו צירושלמי מפיקין ליה דכתיב מסת וכתיב לא תוכל שאמה (דברים יד) מה להלן מן המעשר כו' ר' אליעזר
 אמר נאמר כאן שמחה והלן צמתי מה להלן מעשר אף כאן מעשר רבי עולא צר ישמעאל נאמר כאן מסת ונאמר להלן
 ומצו משאת כאן להלן אמת עיקר והשאר טפל אף כאן: ה"ג ושא"ר כל ימות הפסח אדם יוצא ידי חובתו במעשר בהמה. אבל
 יש ספרים שכתבו צהן גירסא אחרת ואין לי שצה:

משום סקתא. הקשה הר"ר אלמנן תיפוק ליה דאין מקדישין צו"ט (א) וכדקאמר צפרק צמרא דצילה (דף לו:) וי"ל דשאני הכא
 דקדושה ועומדת כיון דחייב מן התורה לקדשו דלאמרינן צפרק צמרא דצבורות (דף נח.) הלכך לא שייך ציה שום איסור
 והר"י תי"ך דלציעה דנקט לפי שהוא איסור דאורייתא הלכך גזרו צה אבל מקדיש דלא הוה רק דרצנן לא גזרו וכן משמע התם (צ"ל
 דף לו:) גבי אין רוכצין על גבי צמה ומוקי ליה משום תחומין לימא קסבר תחומין דאורייתא אלא גזרה שמא יתחון וזמורה משמע
 דמשום איסור דרצנן לא גזרו ורבי אלמנן היה רוצה לתרן דלהקדיש להא קאמר דהא למרינן צפרק שואל (שנת דף קמח:) מקדיש
 אדם חגיגתו צו"ט ופסקו ר"כ הכא מה להלן מעשר אף כאן מעשר רבי עולא צר ישמעאל נאמר כאן מסת ונאמר להלן
 עיקר משום שלמי שמחה דאם לא כן צדין דנדרים ונדבות נמי ליקדשן כיון דנפיק משום שמחה ומכל הכי שינוי לא יתכן צבורות
 פרק צמרא (דף נח.) אמאי נקט סקתא ולא נקט מקדישין דהתם לא שייך גזרה אלא (א) שינוי ראשון דקדושים ועומדין יתכן התם והכא
 ולא דמי להצבחה תרומות ומעשרות דאיסור משום מתקן דהכא לא מתקן הוא דללאו הכי שרי למיכל קודם שיעשר בהמותיו:
וי"שם המלך אחשורוש מס. אבל יהו לך למס וענדון (דברים ט) וכן ויהי למס עויד (צ"ל ש"ס מט) לא מיימי דהני לאו מעות משמעתינן
 (א) אלא לשון עבדות צעלמא: ושמחת בחגך צבורת מיני שמחות צשמחה. גבי חג הסוכות כתיב ודרשינן ליה מדדדר כתיב
 הכא כיון דכתיב גבי עגרת ופסח יליפין מיניה צהיקס וכן מנא רבי אלמנן צסיפרי דמעגרת הוא דרשינן ליה דכתיב וזכרת כי עבד צארכ
 מצרים לימד כל שוהג צעגרת נוהג צפסח ומג או ארנו כל שוהג צפסח ומג נוהג צעגרת תלמוד לומר אלה אלה שוהגין צעגרת כו':